

Motion till riksdagen 2005/06:So44

av **Chatrine Pålsson m.fl. (kd)**
med anledning av skr. 2005/06:110

Uppföljning av den nationella handlingsplanen för handikappolitiken

1 Innehållsförteckning

1	Innehållsförteckning.....	1
2	Förslag till riksdagsbeslut.....	2
3	Inledning	3
4	Kristdemokratisk handikappolitik	3
5	Makt över tillvaron.....	4
5.1	Tillgänglighet	4
5.2	Utbildning	4
5.3	Arbete och meningsfull sysselsättning	6
6	Förändra handikappersättningen	6
7	Rehabilitering och habilitering	7
8	Ökad valfrihet för personer med funktionshinder	8
9	Social trygghet och omsorg	8
9.1	Lagen om stöd och service – LSS	8
9.2	Lex Sarah i LSS	9
9.3	Psykiskt funktionshindrade och LSS	10
9.4	Stöd enligt socialtjänstlagen.....	10
10	Bilstödet	10
11	Dolda funktionshinder.....	11

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de generella handikappolitiska målen måste preciseras med mer mätbara mål.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en lagstiftning som slår fast att bristande tillgänglighet är diskriminering.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en nystart på arbetet med att uppnå tillgänglighetsmålen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kunskap om funktionshinder skall ingå i vissa utbildningar.
5. Riksdagens tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att arbetsmarknadssituationen för personer med funktionshinder måste förbättras.
6. Riksdagens tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avskaffa arbetsgivarnas ansvar för 15 % av sjukpenningen efter 14 dagar.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utredning av handikappersättningen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ansvarsfördelningen mellan myndigheter vid rehabilitering.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av forskning och kompetensutveckling inom rehabiliteringsområdet.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökad valfrihet vid val av hjälpmedel och anpassat boende.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om brister i LSS.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utvärdering av LSS.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utredning av kostnadsansvaret för reformen.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lex Sarah även skall gälla för service som utförs enligt LSS.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om psykiskt funktionshindrade och LSS.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ta initiativ till ackreditering av företag som handikappanpassar bilar.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om principerna för bilstödet.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av teknisk och ergonomisk kompetens hos dem som handlägger bilstödet.

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om individuella vårdplaner för personer med dolda funktionshinder.

3 Inledning

I skrivelsen redogör regeringen för arbetet med den nationella handlingsplanen för handikappolitiken. Med dagens takt på arbetet kommer de handikappolitiska målen inte att uppnås till 2010. Regeringen framhåller också att tempot måste skruvas upp när det gäller arbetet med att uppnå de handikappolitiska målen och efterlyser en nationell kraftsamling och prioritering på området. Men det räcker inte med att konstatera att förändringsarbetet måste gå snabbare. Det måste till konkreta åtgärder – och det saknas helt i den socialdemokratiska regeringens politik. I stället har man överlåtit ansvaret för handikappolanen till statliga myndigheter.

Ett annat problem är att politiska beslut för att uppnå de handikappolitiska målen är svåra att utvärdera, och därigenom blir det svårt att utkräva politiskt ansvar. Målen ligger på en alltför hög abstraktionsnivå och därför är det inte alldeles enkelt att kräva förändringar av handikappolitiken. Nuvarande handikappolitiska mål kan med fördel fungera som bärande principer även framgent. Men för att verkliga förbättringar ska åstadkommas, måste dagens generaliserande handikappolitiska mål kompletteras med mer mätbara och precisa delmål.

4 Kristdemokratisk handikappolitik

Den kristdemokratiska handikappolitiken är förankrad i en människosyn som både tillmäter människan ett okränkbart värde och erkänner att alla människor är olika med olika begåvning, intresse och förutsättningar. Utifrån sina egna villkor ska alla personer med funktionshinder ha rätt till delaktighet och gemenskap i samhället.

Graden av handikapp är inte statisk, utan snarare en följd av samhällets beredvillighet och förmåga att gå människor med funktionshinder till mötes. Funktionshindret blir i själva verket ett handikapp för den enskilde först när samhället inte förmår kompensera bristerna. I riksdagen råder bred enighet om målen för handikappolitiken. Men trots den politiska enigheten brister det svenska samhället fortfarande när det gäller att skapa delaktighet och likvärdiga levnadsförhållanden för funktionshindrade.

Fel! Okänt namn på

5 Makt över tillvaron

Funktionshindrade utestängs ofta från utbildning och arbetsmarknad, vilket medför att möjligheterna att leva som andra människor försvåras. Deltagande i samhället ställer allt större krav på utbildningsbakgrund, oavsett om man har funktionshinder eller ej. Utbildning är en viktig konkurrensfaktor på arbetsmarknaden, och en fast förankring på arbetsmarknaden skapar självständighet och möjligheter till samhällsdeltagande. För att uppnå målet att människor med funktionshinder i alla åldrar ska bli fullt delaktiga i samhällslivet måste politiken fokusera på att förbättra tillgängligheten, utbildningsmöjligheterna och förankringen på arbetsmarknaden.

5.1 Tillgänglighet

Den bristande tillgängligheten i samhället visar sig bl.a. i antalet anmälningar till Handikappombudsmannen där majoriteten handlar om att människor känner sig diskriminerade på grund av att tillgängliga lösningar saknas. Lagen om förbud mot diskriminering som bl.a. omfattar varor, tjänster och bostäder innehåller idag inget skydd mot diskriminering på grund av bristande tillgänglighet.

En av de mest angelägna uppgifterna i det handikappolitiska arbetet är att åtgärda bristande tillgänglighet i samhället. Den s.k. Diskrimineringskommittén har föreslagit ett utvidgat diskrimineringskydd för funktionshindrade bl.a. vad gäller bristande tillgänglighet. Som yttersta ram i arbetet med att förbättra tillgängligheten för funktionshindrade vill Kristdemokraterna ha en lagstiftning som slår fast att bristande tillgänglighet är diskriminering.

Riksdagen har, som tidigare nämnts, beslutat om tillgänglighetsmål inför 2010. Kristdemokraternas anser regeringen måste återkomma och redovisa det fortsatta arbetet med att förbättra tillgängligheten i samhället och implementera FN:s standardregler om delaktighet och jämlikhet för människor med funktionshinder. Det behövs en nystart på arbetet med att uppnå fullgod tillgänglighet för personer med funktionshinder.

Det byggs fortfarande otillgängligt och därmed oanvändbart för funktionshindrade i Sverige. Ett exempel är handikapptoiletter som ofta inte håller måttet för många funktionshindrade. Detta trots att plan- och bygglagen (1987:10) anger att man ska bygga lättillgängligt för handikappade personer. Det finns sannolikt ett behov av att ytterligare skärpa kraven på anpassningsåtgärder i äldre byggnader och annan infrastruktur.

5.2 Utbildning

Personer med funktionshinder har en lägre utbildningsnivå än den övriga befolkningen. Särskilt tydlig blir tendensen för personer med medfödda funktionshinder. Utbildningsväsendet och samhället i övrigt måste stötta funktionshindrade personer så att de kan ta del av utbildningsutbudet. En viktig

Fel! Okänt namn på

uppgift för skolan är att öka medvetandet om funktionshinder bland eleverna. Förståelsen för de funktionshindrades situation och behov ska förklaras för eleverna i ett tidigt skede. Skolan ska kraftfullt motverka diskriminering av elever och personal med funktionshinder.

Enligt FN:s barnkonvention ska alla barn ha rätt till utbildning. Många elever med funktionshinder behöver särskilt stöd och mer hjälp. De har rätt till anpassade läromedel och hjälpmedel som de ska få vid samma tidpunkt som andra elever får sina läromedel. Samma villkor ska gälla för alla barn, oavsett om barnet är funktionshindrat eller inte.

I FN:s standardregler ställs krav på medlemsstaterna för att uppnå delaktighet och jämlikhet för personer med funktionshinder. Staterna ska därför erkänna principen om lika möjligheter till utbildning på grundskole-, gymnasie- och högskolenivå för barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning. Utbildningen bör vara integrerad med ordinarie utbildning. Men den fysiska tillgängligheten i svenska skolor och högskolor är inte tillräckligt bra. Bristerna blir många gånger särskilt tydliga i grundskolan.

Medfödda handikapp är vanligtvis kända innan barnet börjar skolan, men ofta saknar skolorna beredskap när funktionshindrade barn börjar i skolan.

Barn med funktionshinder och mindre synliga handikapp måste få den hjälp och den uppmärksamhet som de utifrån sina behov av särskilt stöd behöver. Kristdemokraterna är därför kritiska till regeringens nedläggning av några av specialskolorna. På grund av att många kommuner saknar kunskap och förmåga att ta emot barn med funktionshinder kan integreringen av dessa barn lätt leda till segregering. Innan en integrering sker måste mer resurser satsas på att förbereda kommunerna på att möta barn med funktionshinder.

Kristdemokraterna anser att särskolan ska finnas kvar för elever med utvecklingsstörning som har behov av en anpassad undervisning. Tyvärr tyder många uppgifter, bl.a. från Skolverket, på att allt fler barn placeras i särskolan på tveksamma grunder. Det har bl.a. drabbat många så kallade bokstavs barn.

Kunskap om olika funktionshinder bör ingå i vissa utbildningar. Särskilt viktigt är det i utbildningen av arkitekter och byggnadsingenjörer. Obligatorisk utbildning om funktionshinder behövs på lärarhögskolorna. Kontinuerlig fortbildning behövs för skolpersonal och skolmyndigheter om barn och ungdomar med funktionshinder.

Tillgänglighet till och anpassningen av lärosätenas lokaler ska prioriteras. För döva studenter är tillgången till dövtolkar helt avgörande för om de ska kunna genomföra sin utbildning. De två senaste åren har fler dövtolkar utbildats, vilket underlättar för de döva studenterna. Det råder dock alltför stor brist på dövtolkar – följden blir att det för många döva blir svårt eller omöjligt att studera. Bristen skulle kunna avhjälpas genom ett mer aktivt samhällsstöd. Kristdemokraternas utvecklar sin politik för elever med behov av särskilt stöd i en särskild motion.

Fel! Okänt namn på

5.3 Arbete och meningsfull sysselsättning

Tillgång till arbete och egen lön ger ekonomisk trygghet, men personer med funktionshinder har idag inte samma möjligheter att få ett arbete som andra. Kunskaperna om funktionshindrade och deras arbetskapacitet är bristfälliga såväl inom näringslivet som inom det offentliga. Lagstiftningen som förbjuder diskriminering av funktionshindrade i arbetslivet är ett viktigt framsteg, eftersom den är ett starkt uttryck för samhällets attityder och därmed normgivande. Men det saknas fortfarande ett helhetsgrepp.

Personer med funktionshinder har inte kommit in på arbetsmarknaden på ett sådant sätt som man borde kunna förvänta sig. Det vore därför lämpligt att se över hur arbetsförmedlingarna arbetar med att stödja funktionshindrade för att de ska komma ut i arbetslivet. Det är önskvärt att en ökad tonvikt läggs på användandet av lönebidrag för att hjälpa funktionshindrade in på arbetsmarknaden. Det gör att de som vill och kan jobba på vanliga arbetsplatser, får bättre förutsättningar att komma ut i det ordinarie arbetslivet.

Arbetsgivarnas medfinansieringsansvar för sjukpenningen måste avskaffas. Personer med funktionshinder får med nuvarande förutsättningar allt svårare att få jobb. Det är också viktigt att handikapporganisationerna får komma till tals när stora förändringar ska göras, till exempel inom arbetsmarknadspolitiken. Därmed finns redan på ett tidigt stadium möjlighet att förhindra beslut som i förlängningen kan leda till diskriminering.

Även med ett gott näringsklimat kommer det att finnas personer med funktionshinder som inte når ut på den reguljära arbetsmarknaden. För dem som är hänvisade till daglig sysselsättning enligt LSS bör det finnas flera alternativ. Länsstyrelserna har i sin tillsyn konstaterat att de verksamheter som finns inte alltid täcker de varierande behov som finns hos den här heterogena gruppen. För personer med olika psykiska funktionshinder är möjligheterna begränsade att delta i den reguljära arbetskraften. För dem finns i stället kommunala åtgärder med daglig sysselsättning. Även här ska valfriheten vara så stor som möjlig, med möjlighet för personer med funktionshinder och deras anhöriga att påverka inriktningen på sysselsättningen.

6 Förändra handikappersättningen

Handikappersättningens utformning har flera allvarliga brister. Konstruktionen med olika nivåer medför att kompensation inte ges för merkostnader i behövlig utsträckning och att personer som har kostnader på lägre nivåer över huvud taget inte kan få någon ersättning. Handikappersättning utgår inte heller till personer som får ett funktionshinder efter fyllda 65 år. Vad gäller personer med omfattande rörelsehinder så utsätts dessa för en mycket noggrann individuell bedömning trots att merkostnaderna uppenbart är betydande. Här borde möjligen en mer schabloniserad bedömning kunna ske. Det finns ett stort behov av en översyn av nuvarande lagstiftning.

Många personer med funktionshinder lever under knappa ekonomiska omständigheter. Detta beror framför allt på att handikappade människor har merkostnader till följd av sitt funktionshinder. Ett flertal utredningar har konstaterat att funktionshindrade personers inkomster är lägre än för genomsnittsbefolkningen samt att levnadsomkostnaderna är högre.

För att i någon mån kompensera de extra kostnader som ett funktionshinder medför kan den enskilde ansöka om handikappersättning hos Försäkringskassan. Men Kristdemokraterna anser att lagstiftning och regelverk inte på ett optimalt sätt medför att den enskilde får ersättning för sina kostnader. Om handikappersättning ska bli den ersättning för merkostnader och hjälpbehov som från början var riksdagens intentioner måste handikappersättningen ses över. Många år har förflutit sedan den senaste utredningen 1975. Utredningen bör vara övergripande och inte enbart se över vissa detaljer.

7 Rehabilitering och habilitering

Alla ska ha rätt till medicinsk, social och arbetslivsinriktad rehabilitering. Det inkluderar även snabb tillgång till hjälpmedel. En verkningsfull rehabilitering kräver en sammanhållen rehabiliteringsprocess med respekt för den enskildes behov. Den oklara ansvarsfördelningen mellan inblandade myndigheter är ett hinder för funktionshindrades rehabilitering. Försäkringskassans ansvar sträcker sig fram till dess den försäkrade är arbetsförmögen enligt medicinska kriterier.

Arbetsmarknadsmyndigheten kräver å sin sida, att individen ska vara – inte bara frisk – utan även anställningsbar. Dessa olika kriterier leder många gånger till att den enskilde slussas mellan myndigheter utan mening eller mål. Individen går miste om en sammanhållen rehabiliteringsprocess. För att få verkningfulla rehabiliteringar krävs att åtgärder vidtas för att undanröja hindren. Ett annat problem är bristerna i det vetenskapliga underlaget för olika rehabiliteringsmetoder. Det behövs konkret forskning kring rehabiliteringen av funktionshindrade. Det behövs också kompetensutveckling.

Det finns stora brister i rehabiliteringen av barn med hjärnskador. Epidemiologiska undersökningar har visat att endast en mycket liten andel av alla hjärnskadade barn får någon rehabilitering. Restsymtom finns, enligt internationella publikationer, hos 50–80 procent av de skadade. Restsymtomen är främst av kognitiv karaktär, men även personlighetsmässiga avvikelser förekommer. Hjärnskadade barns behov av rehabilitering måste uppmärksammas mer.

Landstingen ska erbjuda hjälpmedel till funktionshindrade personer. I en del landsting är det mycket långa väntetider för hjälpmedel. Det förekommer att köerna till utprovning av hörapparat överstiger två år. Barns och vuxnas behov av hjälpmedel för att kompensera ett funktionshinder skiljer sig åt i flera avseenden. För att stimulera funktionshindrade barns utveckling är hjälpmedel ofta nödvändiga. Alla barn utvecklas genom lekandet och det gäller även funktionshindrade barn. Handikappade barns behov av hjälpmedel

Fel! Okänt namn på

för fritidsverksamhet är mer omfattande men tilldelningen är inte tillräcklig. Landstingens hjälpmedelscentraler har mycket olika praxis och här och var råder det oklara regler i fråga om rollfördelningen och beslutanderätten mellan habiliteringsläkare, habiliteringsorganisation och hjälpmedelscentralerna.

Handikappidrotten måste ses som ett komplement till sjukgymnastik. Idrotten kan skapa större kroppskänedom, ökat självförtroende och gemenskap – och därigenom bidra till en snabbare och effektivare rehabilitering.

8 Ökad valfrihet för personer med funktionshinder

Den socialdemokratiska regeringens handikappolitik lider av en rad problem som i grunden beror på ett felaktigt ”uppifrånperspektiv” och ett ”omhändertagandeperspektiv”. I stället för att utgå ifrån individen och hennes potential bygger systemet på vad som är praktiskt för kommuner och landsting och på hur man ska tillgodose ett minimum av omsorg.

Kristdemokraterna och övriga partier inom Allians för Sverige vill öka självbestämmandet för personer med funktionshinder. Personer med funktionshinder behöver ges större möjligheter till deltagande i samhällsliv och arbetsliv och få möjligheter att påverka sin vardag och göra sina egna val. Men valfriheten måste också öka när det gäller val av handikapphjälpmedel och anpassat boende. Detta bör ges regeringen till känna.

9 Social trygghet och omsorg

Den s.k. handikappreformen, som infördes 1994, reglerar samhällets skyldigheter att ge olika former av stöd till personer med funktionshinder. Lagstiftningen har stor betydelse för handikappades möjligheter till självständighet, livskvalitet och inflytande i samhället. Tyvärr kan det konstateras att lagstiftningen och dess tillämpning i vissa fall brister när det gäller att tillgodose de funktionshindrades rättigheter. Nu är det viktigt att säkra denna reform som möjliggör självständighet, livskvalitet och inflytande, så att dess innehåll inte naggas i kanten i takt med det allt svårare tillståndet i kommunernas ekonomi. I ett ekonomiskt kärvare läge är det särskilt angeläget att bevaka att handikappreformen inte förfuskas.

9.1 Lagen om stöd och service – LSS

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) reglerar samhällets skyldigheter att ge olika former av stöd till psykiskt och fysiskt funktionshindrade.

Alltsedan lagen trädde i kraft 1994 har många invändningar framförts gällande lagens utformning och tillämpning. Brister i LSS har påtalats av både brukare och huvudmän.

Erfarenheterna har visat på otydligheter i definitioner av såväl personkretsen som vissa insatser. Därutöver finns tydliga brister i regelverket som bör ses över. Med dagens utformning av LSS är det svårt att bedöma verksamhetens kvalitet och det finns brister när det gäller att åtgärda kvalitetsproblem. Det saknas bestämmelser om anmälningsplikt vid missförhållanden och länsstyrelsernas tillsynsinstrument är begränsade. Och när kommuner inte verkställer sina egna beslut enligt LSS saknas påtryckningsmedel.

Det borde nu, drygt tio år efter att lagen trädde i kraft, vara möjligt att analysera och utvärdera effekterna av lagstiftningen. Denna översyn ska, enligt Kristdemokraternas uppfattning, företas utan att ifrågasätta själva rättighetslagstiftningen som sådan. Svenska Kommunförbundet och Socialstyrelsen har framfört åsikten att en större översyn av LSS är nödvändig för att kunna förverkliga de politiska ambitionerna med lagstiftningen.

En större översyn behövs även för att se över kostnadsansvaret för reformen. Det finns två starka skäl till att verksamheten i stället bör finansieras av staten.

För det första bör löften som ställs ut av staten också finansieras av staten. Särskilt när lagstiftningen är så detaljerad att kommunernas handlingsutrymme är näst intill obefintligt. Det kommunala självstyret är starkt kopplat till att kunna förena utförandet av uppgifter med lokala politiska beslut och avvägningar. Om det utrymmet saknas bör verksamheten finansieras av staten.

För det andra är risken stor för integritetskränkning av individer i små kommuner. Det finns ett antal fall i landet där medierna uppmärksammat att kommunens kostnader ökat med miljonbelopp på grund av en enda individ. Bristen på anonymitet i små kommuner blottlägger ofta vilka personer det handlar om. Detta är otillfredsställande sett ur drabbade individers synvinkel.

9.2 Lex Sarah i LSS

Lex Sarah är det populära namnet på en lag uppkallad efter Sarah Wagnert. Hon arbetade på Polhemsgården i Solna, och avslöjade i oktober 1997 i nyhetsprogrammet Rapport att de gamla vanvårdades. De fick inte duscha på flera veckor. De hade sår som skötts så dåligt att de fått kallbrand.

För att få andra anställda att våga göra det Sarah Wagnert gjorde är personal som är verksam inom omsorger om äldre och människor med funktionshinder numera skyldig att anmäla allvarliga missförhållanden. Detta har tolkats så att insatser enligt LSS inte omfattas av lex Sarah. Vissa kommuner tillämpar ändå lagen i sin LSS-verksamhet. Naturligtvis borde denna trygghet finnas i alla kommuner. Detta kan lösas genom att lex Sarah formuleras om eller förs in i LSS.

Fel! Okänt namn på

9.3 Psykiskt funktionshindrade och LSS

De psykiskt funktionshindrade får inte LSS-insatser i den omfattning som lagstiftaren avsett. Psykiatriutredningen ifrån 1992 uppskattade antalet psykiskt funktionshindrade som hade behov av LSS-insatser till ca 20 000 individer. Ytterligare 20 000 personer hade behov av insatser vad gäller daglig social verksamhet. Enligt de senaste uppgifterna från Socialstyrelsen erhöll 2003 ca 2 800 personer insatser enligt LSS på grund av psykiska funktionshinder.

Handläggare på kommunerna anser att lagen är svår att tillämpa. De beviljar därför insatser enligt Socialtjänstlagen, vilket innebär att insatserna inte är anpassade efter den enskildes speciella behov. Det finns betydande kunskapsbrister på kommuner och försäkringskassor kring psykiskt funktionshindrades behov.

Regeringen bör göra en översyn av hur LSS-lagstiftningen fungerar för psykiskt funktionshindrade. Översynen bör omfatta frågor som hur insatserna är preciserade med tanke på gruppens behov och personkretsens avgränsning.

9.4 Stöd enligt socialtjänstlagen

Det är för den enskilde stor skillnad på de stödinsatser som ges genom LSS respektive SoL. Stöd genom LSS ger sammantaget en bättre livskvalitet på grund av den stödbehövandes möjligheter till inflytande över vilka insatser som ges. Den enskilde har inte rätt till försörjningsstöd för de höga merkostnader som funktionshindret medför. Kristdemokraterna menar att därför personligt stöd ska vara en rättighet även inom SoL.

10 Bilstödet

Bilstödet är ett bidrag till funktionshindrade personer för köp och anpassning av motorfordon. Bilstödet behöver förändras – det är en tillgänglighetsfråga som berör många funktionshindrade människor. Ett tydligare brukarperspektiv är nödvändigt. Den faktiska funktionsnedsättningen måste utgöra grund för rätten till bilstöd.

Bilstödsutredningen har överlämnat ett betänkande Mobil med bil – Ett nytt synsätt på bilstöd och färdtjänst (SOU 2005:26). Utredningen anser att starka skäl talar för att på olika sätt utöka möjligheterna för personer med funktionshinder att kunna förflytta sig med egen bil. Utredningen lämnar därför ett antal förslag för att ge betydligt fler personer med funktionshinder möjlighet att resa med egen bil anpassad efter deras behov. Detta ska ske dels genom att det statliga bilstödet görs tillgängligt för ytterligare grupper, dels genom att det öppnas en möjlighet för landets kommuner att lämna stöd för anpassning och anskaffning av motorfordon, som ett alternativ till färdtjänsten.

En slutsats av utredningens jämförelse mellan färdtjänst och bilstöd är att det ofta är mer kostnadseffektivt för samhället att erbjuda någon form av bilstöd för en person som reser mycket färdtjänst. Kristdemokraterna stödjer grundtanken att bilstöd borde betalas ut när det är mer lönsamt än färdtjänst. Däremot bör inte både kommunen och staten ansvara för bilstödet eftersom risken då finns att de skjuter kostnaderna mellan sig.

Bilstödet kan idag endast ges till en person med funktionshinder i arbetsför ålder (upp till 65 år, förtidspensionerad upp till 50 år) och till förälder till ett handikappat barn. Cirka 25 000 personer är beviljade bilstöd. Kristdemokraterna anser att den faktiska funktionsnedsättningen ska utgöra grund för rätten till bilstöd. I de fall då en person som inte själv kan framföra ett fordon ska familjemedlemmar eller assistenter kunna fungera som chaufför.

Kristdemokraterna vill att kompetens tillförs handläggare på Försäkringskassan och försäkringsläkare. Teknisk och ergonomisk kompetens måste finnas hos de som handlägger bilstödet. De åldersgränser som finns ska slopas. Anpassningar av fordonet måste ofta göras. Sådana anpassningar som är nödvändiga på grund av funktionshindret ska täckas av anpassningsbidrag.

Regeringen bör ta initiativ till att se över möjligheterna att tillskapa någon form av ackreditering av företag som anpassar bilar. I dagsläget kan vilken bilfirma som helst anpassa bilar. En ackreditering skulle både den enskilde, staten och bilfirmorna tjäna på. Detta bör ges regeringen till känna.

Vidare har regeringen under många år anslagit otillräckliga resurser till bilstöd för funktionshindrade. Kristdemokraterna höjer anslaget till bilstöd med 100 miljoner kronor per år de närmaste två åren.

11 Dolda funktionshinder

Funktionshinder är många gånger dolda. Till de dolda handikappen räknas bl.a. allergier, psykiska sjukdomar och neurologiska funktionshinder. Att individens handikapp är osynligt kan innebära en särskilt stor belastning för den som är drabbad.

Alla med dolda funktionshinder som vill ska få en individuell vårdplan. Det ska även erbjudas i de fall insatserna inte ges enligt LSS. För att kunna erbjuda människor en attraktiv vård krävs att ett mer individuellt arbetssätt tillämpas där den enskildes möjligheter, önskemål och resurser står i centrum. Oavsett vem som ger vården, offentlig eller enskild vårdgivare, ska individuella vårdplaner användas. I planen ska alla insatser som behövs finnas med. Det kan vara vad kommunen eller landsting ska tillgodose, men även övrigt som den enskilde är i behov av för att uppnå goda levnadsvillkor. Det kan vara sjukvårdsinsatser, arbetsträning, sjukgymnastik, studier, rekreation m.m. Planen ska vara den enskildes arbetsinstrument för att skapa sig ett självständigt liv, inte en dokumentation över en myndighets insatser.

Många drabbas någon gång under livet av psykisk ohälsa. Utifrån den helhetssyn på hälsa som Kristdemokraterna förespråkar är det naturligt att se på sambanden mellan kropp och själ, människa och samhälle. En viktig uppgift

Fel! Okänt namn på

är att med större engagemang införliva det synsättet i alla insatser som sker när någon drabbas av psykisk ohälsa. För många är det förenat med stor rädsla och ibland skam att drabbas av psykisk ohälsa.

Reaktionerna som kan möta den drabbade är undvikande, bortförklaringar, förvåning eller likgiltighet. Det kan ibland vara begripligt då det kan handla om tillstånd och beteenden som väcker många känslor av rädsla, osäkerhet och sorg. Det är ofta brist på kunskap och erfarenhet hos omgivningen som skapar grund för att psykiska funktionshinder blir ett handikapp.

Stockholm den 6 april 2006

Chatrine Pålsson (kd)

Inger Davidson (kd)

Rosita Runegrund (kd)

Kenneth Lantz (kd)

Gunilla Tjernberg (kd)

Olle Sandahl (kd)

Ulrik Lindgren (kd)

Sven Brus (kd)

Torsten Lindström (kd)

Dan Kihlström (kd)